

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SIBELIUS

Päätarina: Musiikin lumous

Janne Sibelius on nuori poika. Hänen sisällään kytee niin paljon, mutta kohta pitäisi lähteä lakimiehen opintoihin Helsinkiin. Hän istuu Aulangolla nauttien upeasta maisemasta, kun Elli Palander tulee paikalle. Elli houkuttelee Jannen kotiinsa tapaamaan veljiään ja siitähän se riemu syntyy. Palanderin pojat ovat kaikki Jannea nuorempia, mutta se ei haittaa – yhteiset pelit ja kisat käydään hyvässä hengessä ja välillä keksitään yhdessä monenlaisia seikkailuja.

Janne, Elli ja Palanderin pojat päättivät järjestää yhdessä Edward Palanderin nimipäivälle kuvaelman. Lyseon orkesteri, johon Janne kuului, oli soittamassa juhlassa muutenkin ja kuvaelma olisi siten helppo toteuttaa. Ja kuten kunnan kuvaelmassa oli ritareita, linnanheittoja ja suuria tunteita.

Janne säesti viululla, Palanderin pojat olivat eri pituisia ritareita, jotka kilpailivat Elli-linnanheidon huomiosta. Kaikki olisi mennyt hyvin, jos linnanheitto ei olisi juuttunut hulmuavasta helmastaan kiinni pikkuveljensä kilpeen. Onneksi huomion vei Janne ja hänen viulunsa.

Sibeliuksen syntymäkoti: Pakkaspäivän poika

Talvisena pakkaspäivänä, keskelle nälkävuosien kurjuutta, syntyi poika, josta kuultaisiin vielä. Todennäköisyydet jollekin sellaiselle olivat pienet, sillä eihän nyt lääkärin pojasta mitään taiteilijaa voisi tulla. Kunnan ammatti pitää olla, ja kun isäkin sai pari vuotta myöhemmin pilkkukuumeen ja kuoli, joutui koko perhe muuttamaan isoäidin nurkkiin. Omaisuus myytiin huutokaupalla.

Janneksi kutsuttu poika oli lahjakas. Perhe asettui muutaman välivaiheen jälkeen isoäidin ja tätien kanssa tilavaan taloon, jonka täytti musiikki. Lauluääni sai irvistämään, mutta pianoa ja myöhemmin viulua poika soitti kauniisti. Sisarusten muodostamalle triolle alkoi syntyä sävellyksiäkin. Lahjakuus ei näkynyt koulun penkillä, sillä kotitehtävien sijaan paperille tuli usein vain nuotteja.

Isoäidin yllätykseksi Janne sai luettua ylioppilaaksi ja kirjaututtua Helsingin yliopistoon lakioppiin. Opinnot kuitenkin etenivät perheen patisteluista huolimatta ainoastaan konservatorion puolella. Pian koko kansakunnan huulilla oli sedän käyntikortista napattu taiteilijanimi Jean Sibelius.

Hämeenlinnan kirkko: ”Kaupunki on tulella”

Hämeenlinnan kirkon suntio Osmo kuulee sakastiin itkua. Kirkkosalista hän löytää pienen pojan nyyhkyttämästä.

”Kaupunki on tulella! Kirkas ääni kiirii amfiteatterin muotoisessa salissa.”

”Kuka se täällä on piilossa?” kysyy Osmo ystävällisesti.

”Minä se vain, Sibeliuksen Johan, tai Janneksihan minua kutsutaan.”

Osmo vie pojan ikkunan ääreen. Ulkona on rauhallista ja Kirkkopuisto hehkuu ruskan värejä.

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

”Rauhoituhan nyt ja kerro, mistä moinen hätä!”

”Olin ongella Vanajaveden rannassa ja onkikaverini kertoi yli kolmekymmentä vuotta sitten tapahtuneesta kaupunkipalosta, joka tuhosi lähes koko kaupungin, mutta kirkko säilyi. Ehkä kuvittelin tai nukahdin ja näin unta tulipalosta. Se tuntui niin todelliselta! Juoksin kirkkoon turvaan.”

Samassa Jannen silmät kirkastuvat, hän katsoo ympärilleen.

”Täällä Pohjolan Pantheonissa voi kuvitella olevansa Roomassa!”

Urkuparvelle kiivennyt kanttori alkaa soittaa kuulaalla oboe-äänikerralla. Janne asettuu kirkonpenkkiin selälleen, silmät kiinni.

Unelman voi lukea tulevan säveltäjämestarin kasvoilta: ”Tuollaista kauneutta tahdon itsekin luoda elämässäni”.

Aulanko: Aulangolla vuonna 1892

Jean Sibelius nojasi männynrunkoon Kärmeskalliolla. Hän oli istunut siinä jo tovin, katsellut ja kuunnellut kesäisen illan kuvia ja ääniä ympärillään. Vanajaveden laakso hehkui keskikesän sineä ja vihreyttä. Jokin Sibeliuksen olemuksessa kertoi väsymyksestä. Polulta kuului kuitenkin ärsyttävästi lähestyviä askeleita.

”Vieläkö sinua saa kutsua Janneksi?”

Jean pomppasi pystyyn ja kaappasi Elli Palanderin reippaaseen halaukseen.

”Elli, mistä tiesit, että olisin täällä? Ja sinä saat sanoa aina minua Janneksi.”

”Onneksi olkoon. Kullervo sai todella hienon vastaanoton, sitä on ylistetty joka paikassa.”

”Kiitos. Siksi tulinkin tänne, lapsuuden maisemiin. Halusin olla hulinalta rauhassa ja imeä voimaa tästä uskomattomasta maisemasta, tästä kauneudesta, karuudesta ja uljaudesta. Sen haluan kuuluvan musiikistani.”

”Saanko istua hetken seurassasi. Ollaan vaan ihan hiljaa”, Elli vaistosi toisen tarpeen.

”Tekisitkö niin? Kävellään sitten yhdessä alas ja voit kertoa kaiken veljiesi kuulumisista, en ole kuullut heistä mitään pitkään aikaan.”

Sibeliuksen metsä: Suomalaisen musiikin syntysijoja

Siellä se on. Sibeliuksen metsä. Juuri siellä, minne Jean Sibelius usein katseli Aulangonvuoren laelta, siitä missä nyt on näkötorni. Nyt alue on luonnonsuojelualue.

”Siellä suojellaan luontoa. Sen lisäksi sillä suojellaan suomalaista kansallismaisemaa ja suomalaisen musiikin syntysijoja”, kertoo nuori opettaja koululuokalleen luokkaretkellä Aulangolle.

He ovat kiivenneet näkötornille ja istuvat nyt hämmästyttävän hiljaa kallioilla näkötornin juurella opettajaansa kuunnellen.

Opettaja hakee sanoja. Niin kuin moni muukin tässä paikassa. Kun edessä on jotain niin suurta, niin kaunista, että se mykistää.

”Jean Sibelius sai inspiraationsa täältä. Hänen innoittamana musiikista sanottiin silloin, että *suomalaisten sävelten mahtava kevätvirta syöksyi valtavalla kohinalla esiin erämaasta*. Jean Sibelius viihtyi metsässä, hän kulki usein täällä retkillään. Hän pulahti uimaan mielellään ja kuunteli luonnon ääniä – ehkä ne muuttuivat hänen mielessään nuoteiksi.”

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Lyseon lukio, Hämeenlinna: Kummituksia käytävillä

Joulukuinen iltapäivä alkoi hämärtyä. Lyseon lukion ikkunoista tuli käytävälle enää aavistuksen valoa.

”Kaikki muut ovat jo menneet, nopeesti nyt”, hoputti Anni Mirvaa. Tytöt olivat aloittaneet lukion syksyllä ja jyrävä kivirakennus herätti kunnioituksen lisäksi aavistuksen pelkoa. Kiersiväthän koulun käytävillä sitkeästi huhut kummittelevista, entisistä oppilaista.

Koulu perustettiin jo 1873 ja sitä olivat käyneet monet kuuluisat ihmiset, kuten Jean Sibelius ja J. K. Paasikivi, E. N. Setälä, ja Eino Leino.

”Vieläkö uskot kummituksiin? Nehän oli ihan hyviksiä, Sibelius ja Eino Leino”, Mirva sanoi muistaen vain kaksi.

”Joo, mutta kyllä mä silti pelästyisin. Ainakin jos Irwin kävelis vastaan”, Anni jatkoi vakavalla naamalla, ”kyllä säkin kalpenisit, jos Sibelius tulis vastaan viulunsa kanssa.”

Samassa jostain kauempaa alkoi kuulua viulun soittoa. Tytöt vilkaisivat toisiaan ja sadan metrin ennätyksiä hipoen juoksisivat kohti ulko-ovea. Musiikkiluokassa opettaja testasi viuluja koulun orkesterin harjoituksia varten, mutta sitä eivät tytöt tienneet.

Sibeliuksenpuisto (soivat penkit): Yhteinen kieli

Nuori Jean Sibelius seuraa tarkasti Sibeliuksenpuiston tapahtumia. Onhan hän siellä näköalapaikalla.

”Ahaa, nyt tulee nuori pari. He istuvat lähelle pihlajaa. Minäpä soitan heille Puusarjastani *Kun pihlaja kukkii*. Ehkä he eivät tiedä mikä puista on pihlaja, laitetaanpa sinne hiukan valoa.”

Sibelius on tyytyväinen. Nuoren parin kasvoille leviää ensin hämmennys, sitten he kuuntelevat aivan hiljaa ja paikoillaan. Kun musiikki loppuu, näkyy kasvoilta musiikin vaikutus. Se on enemmän kuin iloa. Jokin on koskettanut sielua.

Nuoret pohtivat mihin seuraavaksi. Hän viittooo kuuntelemaan *Kuusen hitaan valssin*. Innoissaan he käyvät kaikilla soivilla penkeillä ja Sibelius loihtii vielä musiikkia yksinäisestä hongasta sekä haavasta ja koivusta.

Kun nuoripari pysähtyy Sibeliuksen patsaan eteen, hän huomaa heidän olevan jostain kaukaa, puhuvan vierasta kieltä. Mutta musiikilla on yhteinen kieli. Musiikki koskettaa ja kosketus tuntuu kauan.

Sibelius on tyytyväinen. Hän on tehnyt tehtävänsä; luonut musiikkia, joka koskettaa iästä ja kansallisuudesta riippumatta.

Päätarina jatkuu:

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hämeen liitto
Regional Council of Häme

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tuskin kukaan edes huomasi linnanneidon repeytyntä huntua ja nopeaa poistumista punaposkisena lavalta, koska Janne soitti. Hänen viulunsa soi niin, että se jähmetti ihmiset kuuntelemaan. Niin pienet kuin suuret, niin nuoret kuin vanhatkin.

Omasta mielestään Janne ei osannut soittaa tarpeeksi hyvin, hän ei ollut omasta mielestään virtuoosi ja soitti viulua vain soittaakseen jotain – mutta nyt hän soitti omaa sävellystään, jossa oli jotain niin koskettavaa. Siinä kiisivät kesän valkoiset untuvapilvet, liplattivat siniset väreet järven pinnalla. Juuri nyt, kun suomalaisuus oli se, mitä korostettiin, etsittiin, kaivattiin ja tahdottiin.

Palanderin pojat olivat ihmeissään pieleen menneen kuvaelman loputtua, musiikin tauottua saaduista aplodeista, jotka raikuivat Palanderin talon avoimista ikkunoista kauas katuja pitkin.

Janne kumarsi yleisölle, sydämessä läikehti lämpö – kuulijat tuntuivat ymmärtäneen mitä hän halusi musiikillaan kertoa, kaikille ja varsinkin suomalaisille.